

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі “Віцебскі дзяржаўны
ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”
Кафедра дашкольнай і пачатковай адукацыі

ЧЫТАЕМ ПА-БЕЛАРУСКУ: КАЗКІ ДЛЯ ЧЫТАННЯ

Практычныя матэрыялы

*Віцебск
ВДУ імя П.М. Машэрава
2014*

УДК 373.3.016:821.161.3
ББК 74.268.39 (=411.3)
Ч97

Друкуецца па рашэнні навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”. Пратакол № 6 ад 25.06.2014 г.

Складальнікі: загадчык кафедры дашкольнай і пачатковай адукацыі ВДУ імя П.М. Машэрава, кандыдат філалагічных навук, дацэнт **А.У. Даніч**; метадыст 1-й катэгорыі вучэбна-метадычнага кабінета адукацыі, спорту і турызму Віцебскага райвыканкама **Н.К. Архіпава**; аспірант кафедры педагогікі ВДУ імя П.М. Машэрава **А.У. Аляксеева**

Рэцэнзент:

дацэнт кафедры педагогікі, псіхалогіі і прыватных методyk Віцебскага абласнога інстытута развіцця адукацыі, кандыдат філалагічных навук *Н.В. Крыцкая*

Чытаем па-беларуску: казкі для чытання : практычныя матэрыялы / склад. :
Ч-97 А.У. Даніч, Н.К. Архіпава, А.У. Аляксеева. – Віцебск : ВДУ імя П.М. Машэрава,
2014. – 42 с.

Практычны матэрыял змяшчае тэксты казак на рускай і беларускай мовах для фарміравання навыкаў чытання па-беларуску навучэнцамі малодшага школьнага ўзросту рускамоўных школ.

Выданне адрасуецца настаўнікам пачатковых класаў, студэнтам педагагічнага факультэта дзённай і завочнай форм навучання, а таксама бацькам.

УДК 373.3.016:821.161.3
ББК 74.268.39 (=411.3)

© ВДУ імя П.М. Машэрава, 2014

П Р А Д М О В А

Мэта навучання чытанню на другой мове прадугледжвае ў адпаведнасці з вучэбнай праграмай прадмета “Літаратурнае чытанне”, далучэнне малодшага школьніка да нацыянальных і агульначалавечых каштоўнасцей шляхам чытання і разумення сэнсу літаратурных твораў, фарміраванне яго як выхаванага чытача, які праяўляе грамадзянскія, маральныя, эстэтычныя пачуцці і творчую актыўнасць, валодае ўменнямі і навыкамі чытання па-беларуску, спосабамі самастойнай работы з літаратурным тэкстам і дзіцячай кнігай, выяўляе цікавасць да чытання кніг на беларускай мове.

Асноўнае прызначэнне практычных матэрыялаў “Чытаем па-беларуску” – даць настаўніку дадатковы матэрыял да падручніка Н.У. Антонай і Г.А. Галяш “Беларуская мова” для 1 класа школ з рускай мовай навучання.

З самага пачатку ўвядзення вывучэння беларускай мовы як другой у вучняў назіраецца нізкі ўзровень маўленчай падрыхтоўкі. Праграма ж патрабуе за абмежаваны адрэзак часу сфарміраваць вымаўленчыя навыкі і тэхніку чытання на беларускай мове.

У сувязі з аднолькавасцю прынцыпу чытання на рускай і беларускай мове фарміраванне навыку (тэхнікі) чытання на беларускай мове не можа быць прызнана самастойнай адукацыйнай задачай. Аднак гэта не значыць, што ў свядомасці дзіцяці зададзена праграма чытання па-беларуску. Таму ў методыцы навучання неабходна прадугледзець такі этап, на якім будзе перанесены прынцып чытання з рускай на беларускую мову, а таксама этап фарміравання вымаўленчых навыкаў, мінімальна неабходных для паспяховага ажыццяўлення чытання. Асабліваю актуальнасць у гэтых умовах набывае перанос і адаптацыя на беларускім моўным матэрыяле ўжо набытага на рускай мове навыку чытання і ўключэнне перцэптыўнага механізма на аснове беларускага вымаўлення. У сувязі з гэтым дыдактычнай базай выдання з’яўляюцца мастацкія тэксты (казкі) на рускай і на беларускай мовах як найбольш адпаведныя дадзенаму ўзросту навучэнцаў.

Аляксеева Алесь Уладзіміраўна,
аспірант кафедры педагогікі ВДУ імя П.М. Машэрава

Архіпава Наталля Канстанцінаўна,
метадыст ВМК аддзела адукацыі, спорту і турызму
Віцебскага райвыканкама

Даніч Аксана Уладзіміраўна,
загадчык кафедры дашкольнай і пачатковай адукацыі
ВДУ імя П.М. Машэрава, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

БИШКА

«А ну-ка, Бишка, прочти, что в книжке написано!»

Понюхала собачка книжку, да и прочь пошла. «Не мое, – говорит, – дело книги читать; я дом стерегу, по ночам не сплю, лаю, воров да волков пугаю, на охоту хожу, зайку слежу, уточек ищу – будет с меня и этого».

К. Ушинский

БІШКА

«Ну, Бішка, прачытай, што ў кніжцы напісана!»

Панюхаў сабачка кніжку, ды і прэч пайшоў. «Не мая, – кажа, – справа кнігі чытаць; я дом вартую, ноччу не сплю, брашу, злодзеяў ды ваўкоў палохаю, на паляванне хаджу, зайку выследжваю, качачак шукаю – будзе з мяне і гэтага».

К. Ушынскі

ПОЖАРНЫЙ

Слонёнок решил стать пожарным.
Его с удовольствием приняли в пожарную команду. А дело было так...

Пришел к пожарникам и говорит:

– Возьмите меня, пожалуйста, в пожарную команду! Очень уж я хочу стать пожарником!

А пожарники и отвечают:

– Конечно, возьмем. С таким хоботом любой пожар потушить не трудно.

Г. Цыферов

ПАЖАРНЫ

Слонік вырашыў стаць пажарным.

Яго з задавальненнем узялі ў пажарную каманду. А справа была так ...

Прышоў да пажарнікаў і кажа:

- Вазьміце мяне, калі ласка, у пажарную каманду! Вельмі ўжо я хачу стаць пажарнікам!

А пажарнікі і адказваюць:

- Вядома, возьмем. З такім хобатам любы пажар патушыць лёгка можна.

Г. Цыфераў

ЛИС И МЫШОНОК

- Мышонок, Мышонок, отчего у тебя нос грязный?
- Землю копал.
- Для чего землю копал?
- Норку делал.
- Для чего норку делал?
- От тебя, Лис, прятаться.
- Мышонок, Мышонок, я тебя подстерегу!
- А у меня в норке спальенка.
- Кушать захочешь – вылезешь!
- А у меня в норке кладовочка.
- Мышонок, Мышонок, а ведь я твою норку разрою.
- А я от тебя в отнорочек – и был таков!

В. Бианки

ЛІС І МЫШАНЯ

- Мышаня, Мышаня, з-за чаго ў цябе нос брудны?
- Зямлю капаў.
- Для чаго зямлю капаў?
- Норку рабіў.
- Для чаго норку рабіў?
- Ад цябе, Ліс, хавацца.
- Мышаня, Мышаня, я цябе падпільную!
- А ў мяне ў норцы спальня.
- Есці захочаш – вылезеш!
- А ў мяне ў норцы кладовочка.
- Мышаня, Мышаня, а я ж тваю норку разрыю.
- А я ад цябе ў аднорачак – не зловіш!

В. Біянкі

ЛИСА И ГУСИ

Пришла однажды лиса на лужок. А на лугу были гуси. Хорошие гуси, жирные. Обрадовалась лиса и говорит:

– Вот я сейчас всех вас съем! А гуси говорят:

– Ты, лиса, добрая! Ты, лиса, хорошая, не ешь, пожалей нас!

– Нет! – говорит лиса, – не буду жалеть, всех съем! Что тут делать? Тогда один гусь говорит:

– Позволь, лиса, нам песню спеть, а потом ешь нас!

– Ну ладно, – говорит лиса, – пойте! Стали гуси все в ряд и запели:

– Га!

– Га-га!

– Га-га-га!

– Га-га-га-га!

Они и теперь поют, а лиса ждет, когда они кончат.

К. Ушинский

ЛІСА І ГУСІ

Прыйшла аднойчы ліса на лужок. А на лузе былі гусі. Добрыя гусі, тлустыя. Узрадавалася ліса і кажа:

– Вось я зараз ўсіх вас з'ем! А гусі кажуць:

– Ты, ліса, добрая! Ты, ліса, харошая, пашкадуй нас!

– Не! – кажа лісіца, – не хачу шкадаваць, усіх з'ем! Што тут рабіць? Тады адзін гусак кажа:

– Дазволь, ліса, нам спачатку песню праспяваць, а потым з'еш нас!

– Ну, добра, – кажа лісіца, – спявайце! Сталі гусі ўсё ў радок і заспявалі:

– Га!

– Га-га!

– Га-га-га!

– Га-га-га-га!

Яны і цяпер спяваюць, а ліса чакае, калі яны скончаць.

К. Ушынскі

ПЕТЯ-ПЕТУШОК

Жил-был Петя-петушок. А какой голосок у него был! Чистый, звонкий, громкий! Проснулся как-то утром петушок раньше всех. Выглянул в окошко, темно, все спят. И солнышко ещё спит.

– Не порядок! – думает петушок.

Вскочил Петя на забор, да как закричит:

– Ку-ка-ре-ку!

Громко-громко! Звонко-звонко! Солнышко его услышало, проснулось, глазки открыло.

– Спасибо, Петя, что разбудил! – говорит Солнышко, – заспалось я что-то.

Взошло Солнышко на небо. День начался. Все потихоньку просыпаться стали.

Спасибо Пете-петушку!

Русская народная сказка

ПЕЦЯ-ПЕЎНІК

Жыў-быў Пеця-пеўнік! А які галасок у яго быў! Чысты, звонкі, гучны! Прачнуўся аднойчы пеўнік раней за ўсіх. Выглянуў у акенца, цёмна, усе спяць. І сонейка яшчэ спіць.

- Няма парадку! – думае пеўнік.

Ускочыў Пеця на плот, ды як закрычыць:

- Ку-ка-рэ-ку!

Гучна-гучна! Звонка-звонка! Сонейка яго пачула, прачнулася, вочкі расплюшчыла.

- Дзякуй, Пеця, што разбудзіў! – кажа Сонейка, – нешта я доўга спала.

Узыйшло Сонейка на неба. Дзень пачаўся. Усё паволі прачынацца стала.

Дзякуй Пецю-пеўніку!

Руская народная казка

ЧТО ВЕЗЁШЬ?

Повёз бедный мужичок дрова продавать.

Встречает его богатый.

– Эй, стой! Что на базар везешь?

– Солому.

– Какая солома – это дрова!

– Ну, коли сам видишь, так нечего спрашивать!

Сказал бедный и поехал своей дорогой.

На другой день идет богатый да чванный с приятелем по улице.

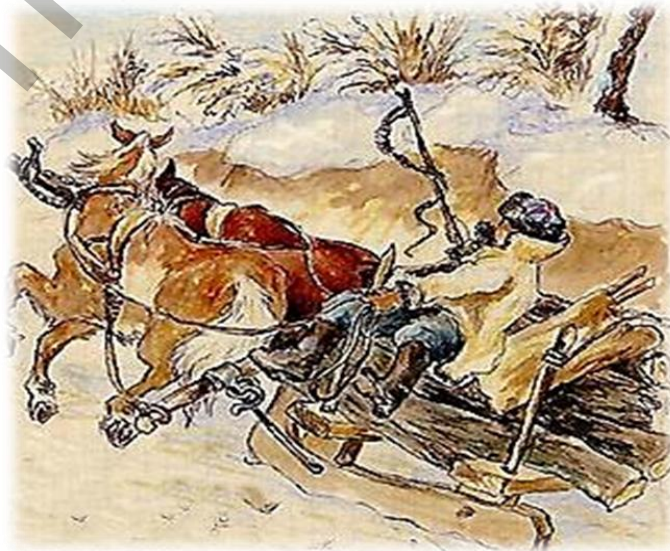
– Так и так, – рассказывает ему, – обидел меня бедный мужичишка!

А бедный тут как тут – едет опять навстречу.

– Вот он – вчерашний мужик-то! – говорит богатый.

Нет! – отвечает ему бедный. – Я не вчерашний: скоро сорок лет стукнет, как я живу на белом свете.

Русская народная сказка

ШТО ВЯЗЕШ?

Павёз бедны мужычок дровы прадаваць.

Сустракае яго багаты.

– Гэй, чакай! Што на базар вязеш?

– Салому.

– Якая салома – гэта дровы!

– Ну, калі сам бачыш, так няма чаго
пытацца!

Сказаў бедны і паехаў сваёй дарогай.

На другі дзень ідзе багаты ды фанабэрлівы
па вуліцы з прыцелом.

Так і так, – расказвае яму, – пакрыўдзіў мяне
бедны мужык!

А бедны тут як тут – едзе зноў насустрач.

– Вось ён – учарашні мужык! – кажа багаты.

– Не! – адказвае яму бедны. – Я не ўчарашні:
скора сорака гадоў стукне, як я живу на белым
свеце.

Руская народная казка

ЛИСА ПАТРИКЕЕВНА

У кумушки-лисы зубушки остры, рыльце тоненькое, ушки на макушке, хвостик на отлете, шубка тепленькая. Хорошо кума принаряжена: шерсть пушистая, золотистая; на груди жилет, а на шее белый галстучек. Ходит лиса тихохонько, к земле гнётся, будто кланяется; свой пушистый хвост носит бережно, смотрит ласково, улыбается, зубки белые показывает. Роет норы, умница, глубокие; много ходов в них и выходов, кладовые есть, есть и спаленки, мягкой травушкой полы выстланы. Всем бы лисонька хороша была хозяйюшка, да разбойница – лиса хитрая: любит курочек, любит уточек, свернет шею гусю жирному, не помилует и кролика.

К. Ушинский

ЛІСА ПАТРЫКЕЕЎНА

У кумачкі-лісы зубкі вострыя, лычык танюсенькі, вушкі на макушцы, хвосцік наводшыб, шубка цёпленькая. Добра кума ўпрыгожылася: поўсць пухнатая, залацістая; на грудзях камізэлька, а на шыі белы гальштук. Ходзіць ліса ціхенька, да зямлі прыгінаецца, быццам кланяецца; свой пушсты хвост носіць беражліва, глядзіць ласкава, усміхаецца, зубкі белыя паказвае. Капае норы, разумніца, глыбокія; шмат хадоў у іх і выхадаў, каморы ёсць, ёсць і спаленкі, мяккай травіцай падлогі высцілае. Зусім бы лісачка добрая была гаспадыня, ды разбойніца-ліса хітрая: любіць курачак, любіць качачак, зверне шыю гусаку тлустаму, ды не пашкадуе і труса.

К. Ушынскі

ИГРАЮЩИЕ СОБАКИ

Володя стоял у окна и смотрел на улицу, где грелась на солнышке большая собака, Полкан. К Полкану подбежал маленький Мопс и стал на него кидаться и лаять: хватал его зубами за огромные лапы, за морду и, казалось, очень надоедал большой и угрюмой собаке.

— Погоди-ка, вот она тебе задаст! — сказал Володя. — Проучит она тебя.

Но Мопс не переставал играть, а Полкан смотрел на него очень благосклонно.

— Видишь, — сказал Володе отец. — Полкан добрее тебя. Когда с тобою начнут играть твои маленькие братья и сестры, то непременно дело кончится тем, что ты их поколотишь. Полкан же знает, что большому и сильному стыдно обижать маленьких и слабых.

К. Ушинский

САБАКІ, ЯКІЯ ГУЛЯЮЦЬ

Валодзя стаяў каля вакна і глядзеў на вуліцу, дзе грэўся на сонейку вялікі сабака, Палкан. Да Палкана падбег маленькі Мопс і стаў на яго кідацца і брахаць: хапаў яго зубамі за вялізныя лапы, за морду і, здавалася, вельмі надакучваў вялікаму і панураму сабаку.

- Пачакай жа, вось ён табе задасць! – сказаў Валодзя. – Правучыць ён цябе.

Але Мопс не пераставаў гуляць, а Палкан глядзеў на яго вельмі ўважліва.

- Ці бачыш, – сказаў Валодзю бацька. – Палкан дабрэйшы за цябе. Калі з табою пачнуць гуляць твае маленькія браты і сёстры, то абавязкова справа скончыцца тым, што ты іх паб'еш. Палкан жа ведае, што вялікаму і моцнаму сорамна крыўдзіць маленькіх і слабых.

К. Ушынскі

БАБА И ДВА СОЛДАТА

Повезла баба в город кринку масла продавать; время-то шло к масленой. Нагоняют ее два солдата: один позади остался, а другой вперед забежал и просит бабу:

– Эй, тетка, подпояшь меня, пожалуйста.

Баба слезла с воза и принялась подпоясывать.

– Да покрепче подтяни!

Баба подтянула покрепче.

– Нет, это туго; ослабь маленько.

Отпустила послабже.

– Уж это больно слабо будет: закрепи потуже.

Пока завязывала баба пояс то крепче, то слабее, другой солдат успел утащить кринку с маслом и убрался себе подобру-поздорову.

– Ну, спасибо тебе, тетка! Подпоясала ты меня на всю масленицу, – говорит солдат.

– На здоровье, служба!

Приехала баба в город, хватать, – а масла как не бывало!

Русская народная сказка

БАБА І ДВА САЛДАТЫ

Павезла баба ў горад збанок масла прадаваць; час быў перад масленіцай. Наганяюць яе два салдаты: адзін заду застаўся, а другі наперад забег і просіць бабу:

– Гэй, цётка, завяжы мне пояс, калі ласка .

Баба злезла з воза і пачала падпярэзваць.

– Мацней падцягни!

Баба падцягнула мацней .

– Не, гэта туга; прыслаб трошкі.

Адпусціла крыху.

– Ужо гэта вельмі слаба будзе: замацуй тужэй.

Пакуль завязвала баба пояс то мацней, то слабей, другі салдат паспеў забраць збанок з маслам і прыбраўся сабе па-добраму .

– Ну, дзякуй табе, цётка! Падпярэзала ты мяне на ўсю масленіцу, – кажа салдат .

– На здароўе, служывы!

Прыехала баба ў горад, хоп, – а масла як і не было!

Руская народная казка

БЕЛКА И ВОЛК

Белка прыгала с ветки на ветку и упала прямо на сонного волка. Волк вскочил и хотел ее съесть. Белка

стала просить:

– Пусти меня.

Волк сказал:

– Хорошо, я пущу тебя, только ты скажи мне, отчего вы, белки, так веселы. Мне всегда скучно, а на вас смотришь, вы там наверху всё играете и прыгаете.

Белка сказала:

– Пусти меня прежде на дерево, я оттуда тебе скажу, а то я боюсь тебя.

Волк пустил, а белка ушла на дерево и оттуда сказала:

– Тебе оттого скучно, что ты зол. Тебе злость сердце жжёт. А мы веселы оттого, что мы добры и никому зла не делаем

Л. Толстой

ВАВЁРКА І ВОЎК

Вавёрка скакала з галінкі на галінку і звалілася прама на ваўка, які спаў. Воўк ускочыў і хацеў яе з'есці. Вавёрка пачала прасіць:

- Пусці мяне.

Воўк адказаў:

- Добра, я Пушчу цябе, толькі ты скажы мне, чаму вы, вавёркі, такія вясёлыя. Мне заўсёды сумна, а на вас глядзіш, вы там наверху ўсе гуляеце і скачыце.

Вавёрка сказала:

- Пусці мяне перш на дрэва, а я адтуль табе скажу, бо баюся цябе.

Воўк пусціў, а вавёрка ўскочыла на дрэва і адтуль сказала:

– Табе таму сумна, што ты злы. Табе злосць сэрца пячэ. А мы вясёлыя ад таго, што мы добрыя і нікому зла не робім.

Л. Талстой

ВОРОНА И РАК

Летела ворона над озером; смотрит – рак ползет: цап его! Села на вербу и думает закусить. Видит рак, что приходится пропадать, и говорит:

– Ой, ворона! Ворона! Знал я твоего отца и мать, что за славные были птицы!

– Угу! – говорит ворона, не раскрывая рта.

– И сестер и братьев твоих знал – отличные были птицы!

– Угу! – опять говорит ворона.

– Да хоть хорошие были птицы, а все же далеко до тебя.

– Ага! – крикнула ворона во весь рот и уронила рака в воду.

К. Ушинский

ВАРОНА І РАК

Ляцела варона над возерам; глядзіць – рак паўзе: цап яго! Села на вярбу і думае закусіць. Бачыць рак, што давядзецца загінуць, і кажа:

- Ай, варона! Варона! Ведаў я твайго бацьку і маці, якія цудоўныя былі птушкі!

- Угу! – кажа варона, не раскрываючы рота.

- І сяцёр і братоў тваіх ведаў – выдатныя былі птушкі!

- Угу! – зноў кажа варона.

- Ды хоць добрыя былі птушкі, а ўсё ж далёка ім да цябе.

- Ага! – крыкнула варона ва ўвесь рот і выпусціла рака ў ваду.

К. Ушынскі

ДЛИННАЯ ШЕЯ

– Давай меняться шеями? – предложил поросенок Кнопка жирафу. – Я тебе свою отдам, а ты мне – свою.

– А зачем тебе моя шея? – спросил жираф.

– Пригодится – ответил поросенок. – С длинной шеей диктант на уроке списывать легче.

– А еще зачем?

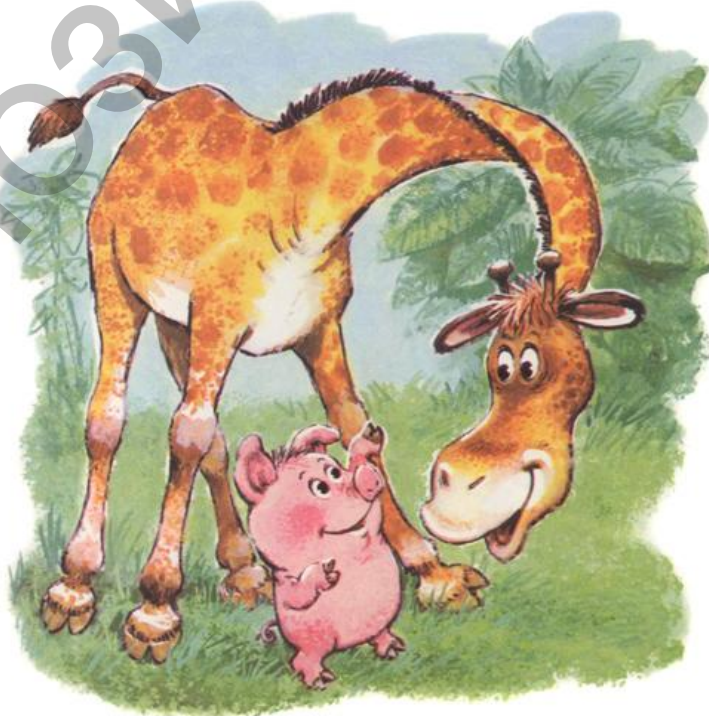
– А еще в кино с любого места все видно.

– Ну, а еще?

– Яблоки на высоких деревьях доставать можно.

– Э-э-э, нет! – сказал Долговязик. – Такая замечательная шея мне самому нужна!

М. Пляцковский

ДОЎГАЯ ШЫЯ

– Давай мянцца шыямі! – прапанаваў парсюк Кнопка жырафе. – Я табе сваю аддам, а ты мне – сваю.

– А навошта табе мая шыя? – спытала жырафа.

– Спатрэбіцца – адказаў парсючок. – З доўгай шыяй дыктоўку на ўроку спісваць лягчэй.

– А яшчэ навошта?

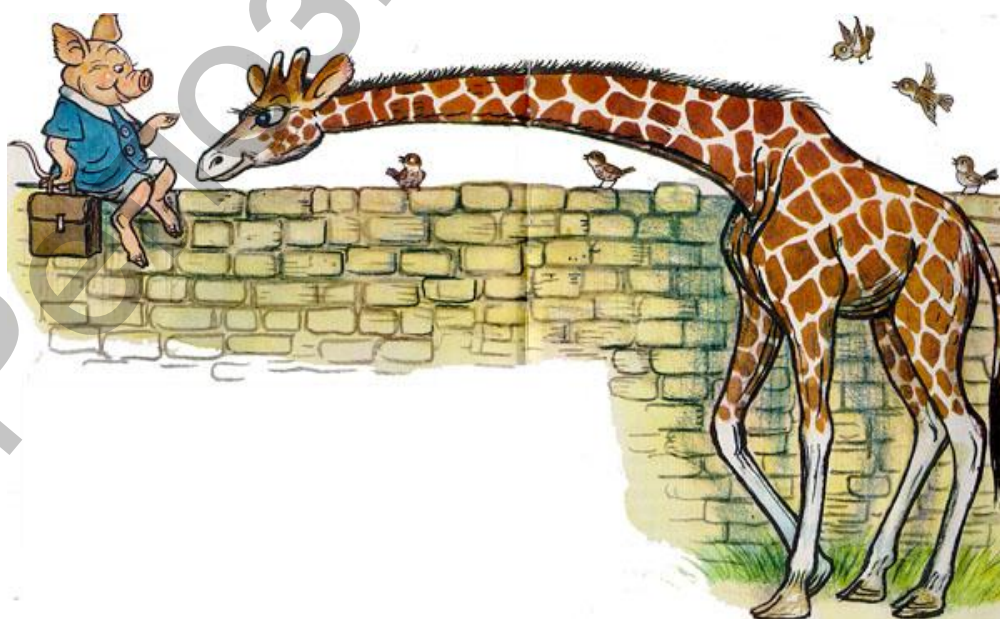
– А яшчэ ў кіно з любога месца ўсе відаць.

– Ну, а яшчэ?

– Яблыкі звысокіх дрэваў можна даставаць.

– Э-э-э, не! – адказала жырафа. – Такая выдатная шыя мне самой патрэбна!

М. Пляцкоўскі

ЗАЙЧИКИ

Сели два зайчика в лесочке под берёзкою, греются на тёплом солнышке и беседуют. Но не весело зайчикам, разговор невесёлый у них.

– Ох, какая горькая долюшка наша! – говорит один зайчик. – А сколько у нас врагов! Кто только не обижает нас, бедных зайчиков! Обижают нас люди, обижают звери; даже птицы-хищники – коршуны, совы, филины – и те нас, зайчиков, допекают. И горько-горько заплакали зайчики. Плачут и слезы лапками утирают.

– Ну, как нам на свете жить? – говорит второй зайчик. – Никто не боится нас, – совсем никто!.. Пойти разве да в воду броситься!

Наплакались зайчики и пошли в озеро топиться. К самому бережку подошли, чтобы в воду броситься, и вдруг видят – прыг лягушка на кочку. Увидела зайчиков и испугалась.

– Эге, – говорит один зайчик, – есть, оказывается, на свете твари, что и нас боятся. Видно, им ещё труднее на свете жить.

Переглянулись зайчики и побежали назад в лесок.

Русская народная сказка

ЗАЙЧЫКІ

Селі два зайчыкі ў лясочку пад бярэзінкаю і гутараць. Але невясёлыя гутаркі ў іх.

– Ох, якая горкая долечка наша! – кажа адзін зайчык. – А колькі ў нас ворагаў! Хто толькі не крыўдзіць нас, бедных зайчыкаў! Крыўдзяць нас людзі, крыўдзяць звяры, нават птушкі-драпежнікі – каршуны, совы, пугачы – і тыя нас, зайчыкаў, ушчуваюць. І горка-горка заплакалі зайчыкі. Плачуць і слёзы лапкамі выціраюць.

– Ну, як нам на свеце жыць? – кажа другі зайчык. – Ніхто не баіцца нас, – зусім ніхто!.. Пойдзем хіба ды ў ваду кінемся!

Наплакаліся зайчыкі і пайшлі ў возера тапіцца. Да самага беражка падышлі, каб у ваду кінуцца, аж бачаць – скок жаба на купіну. Убачыла зайчыкаў і спалохалася.

– Эге, – кажа адзін зайчык, – ёсць жа на свеце істоты, што і нас баяцца. Відаць, ім яшчэ цяжэй на свеце жыць.

Глянулі зайчыкі адзін на другога і пабеглі назад у лясок.

Руская народная казка

СКАЗКА О ПЕРВЫХ ЯГОДАХ

Маша и Ойка делали куличи из песка. Маша сама делает куличи. А Ойка всё просит:

– Ой, папа, помоги! Ой, папа, сделай мне кулич!

Помог папа Ойке. Стала Ойка дразнить Машу:

– А мои куличи лучше! У меня вон какие большие и хорошие. А у тебя вон какие плохие и маленькие.

На другой день ушёл папа на работу. Из леса прилетела Лесная Птица. В клюве у неё стебелёк. А на стебельке две ягоды.

– Кто лучше сделает кулич, тому я отдам эти ягоды! – сказала Лесная Птица.

Быстро сделала Маша из песка кулич. А Ойка сколько ни старалась – ничего у неё не вышло.

Отдала Лесная Птица ягоды Маше. Огорчилась Ойка и заплакала. А Маша ей говорит:

– Не плачь, Ойка! Я с тобой поделюсь. Видишь, здесь две ягоды. Одна – тебе, а другая – мне.

С. Прокофьева

КАЗКА ПРА ПЕРШЫЯ ЯГАДЫ

Маша і Ойка рабілі кулічы з пяску . Маша сама робіць кулічы. А Ойка ўсе просіць:

– Ай, тата , дапамажы ! Ай, тата, зрабі мне куліч!

Дапамог тата Ойцы. Стала Ойка дражніць Машу:

– А мае кулічы лепшыя! У мяне вунь якія вялікія і добрыя. А ў цябе вунь якія дрэнныя і маленькія.

На другі дзень пайшоў тата на працу. З лесу прыляцела Лясная Птушка. У дзюбе ў яе сцяблінка. А на сцяблінцы дзве ягады.

– Хто лепш зробіць куліч, таму я аддам гэтыя ягады! – сказала Лясная Птушка.

Хутка зрабіла Маша з пяску куліч. А Ойка колькі ні старалася – нічога ў яе не выйшла.

Аддала Лясная Птушка ягады Машы. Засмуцілася Ойка і заплакала. А Маша ёй кажа:

– Не плач, Ойка! Я з табой падзялюся. Бачыш, тут дзве ягады. Адна – табе, а другая – мне .

С. Пракоф'ева

ЗАЯЦ-ХВАСТА

Жил-был заяц в лесу: летом ему было хорошо, а зимой плохо – приходилось к крестьянам на гумно ходить, овес воровать.

Приходит он к одному крестьянину на гумно, а тут уж стадо зайцев. Вот он и начал им хвастать:

– У меня не усы, а усищи, не лапы, а лапищи, не зубы, а зубищи – я никого не боюсь.

Зайцы и рассказали тетке вороне про эту хвасту. Тетка ворона пошла хвасту разыскивать и нашла его под кокоринной. Заяц испугался:

– Тетка ворона, я больше не буду хвастать!

Потрепала она его маленько:

– Боле не хвастай!

Раз сидела ворона на заборе, собаки ее подхватили и давай мять, а заяц это увидел: «Как бы вороне помочь?» Выскочил на горочку и сел. Собаки увидали зайца, бросили ворону – да за ним, а ворона опять на забор. А заяц от собак ушел.

Немного погодя ворона опять встретила зайца и говорит ему:

– Вот ты молодец, не хваста, а храбрец!

Русская народная сказка

ЗАЯЦ-ХВАЛЬКО

Жыў-быў заяц у лесе. Улетку яму добра было, а зімою кепска – даводзілася да сялян у гумно бегаць, авёс красці.

Прыбгае ён у гумно да аднаго селяніна, а там ужо чарада зайцоў. Вось ён і пачаў ім хваліцца:

– У мяне не вусы, а вусішчы, не лапы, а лапішчы, не зубы, а зубішчы – я нікога не баюся.

Зайцы і расказалі цётцы вароне пра гэтага хвалька. Цётка варона пайшла хвалька шукаць і знайшла яго пад карчом. Заяц спужаўся:

– Цётка варона, я не буду больш хваліцца!

Паўшчувала яна яго трошкі:

– Больш не выхваляйся!

Аднойчы сядзела варона на плоце, сабакі яе схапілі і давай шкуматаць, а заяц гэта ўбачыў: «Як жа вароне дапамагчы?». Выскачыў на пагорачак і сеў. Сабакі ўбачылі зайца, кінулі варону – ды за ім, а варона зноў на плот. А заяц ад сабак уцёк.

Праз нейкі час варона зноў сустрэла гэтага зайца і кажа яму:

– Вось ты малайчына, не хвалько, а смяльчак!

Руская народная казка

КОСТОЧКА

Купила мать слив и хотела их дать детям после обеда. Ване очень хотелось съесть их. Когда никого не было в горнице он схватил одну сливу и съел.

Мать сочла сливы и видит, одной нет. Она сказала отцу.

За обедом отец и говорит:

– Дети, не съел ли кто-нибудь одну сливу?

Все сказали:

– Нет.

Ваня покраснел и сказал тоже:

– Нет, я не ел.

Тогда отец сказал:

– Что съел кто-нибудь из вас, это нехорошо.

Беда в том, что в сливах есть косточки, и если кто не умеет их есть и проглотит косточку, то через день умрёт. Я этого боюсь.

Ваня побледнел и сказал:

– Нет, я косточку бросил за окошко.

И все засмеялись, а Ваня заплакал.

Л. Толстой

КОСТАЧКА

Купіла маці сліў і хацела іх даць дзецям пасля абеду. Ваню вельмі хацелася з'есці іх. Калі нікога не было ў святліцы, ён схапіў адну слівіну і з'еў.

Маці палічыла слівы і бачыць, адной няма. Яна сказала бацьку.

За абедам бацька і кажа:

– Дзеці, ці не з'еў хто-небудзь адну слівіну ?

Усе сказалі:

– Не.

Ваня пачырванеў і сказаў таксама:

– Не, я не еў.

Тады бацька сказаў:

– Што з'еў хто-небудзь з вас, гэта дрэнна.

Бяда ў тым, што ў слівах ёсць костачкі, і калі хто не ўмее іх есці і праглыне костачку, то праз дзень памрэ. Я гэтага баюся.

Ваня пабялеў і сказаў:

– Не, я костачку кінуў у акно.

І ўсе засмяліся, а Ваня заплакаў.

Л. Талстой

ЛИСА И КОЗЁЛ

Бежала лиса, на ворона зазевалась – и попала в колодец. Воды в колодце было немного: утонуть нельзя, да и выскочить – тоже.

Сидит лиса, горюет.

Идет козёл – умная голова, идет, бородищей трясёт, рогами мотает; заглянул от нечего делать в колодец, увидел там лису и спрашивает:

– Что ты там, лисонька, поделываешь?

– Отдыхаю, голубчик, – отвечает лиса, – там, наверху, жарко, так я сюда забралась. Уж как здесь прохладно да хорошо! Водички холодненькой – сколько хочешь! А козлу давно пить хочется.

– Хороша ли вода-то? – спрашивает козёл.

– Отличная, – отвечает лиса. – Чистая, холодная! Прыгай сюда, коли хочешь; здесь обоим нам место будет.

Прыгнул сдуру козел, чуть лисы не задавил. А она ему:

– Эх, бородатый дурень, и прыгнуть-то не умеешь – всю обрызгал.

Вскочила лиса козлу на спину, со спины на рога, да и вон из колодца. Чуть было не пропал козёл с голоду в колодце: насилу-то его отыскали и за рога вытащили.

Русская народная сказка

ЛІСА І КАЗЁЛ

Бегла ліса, на крумкача заглядзелася – і трапіла ў калодзеж. Вады ў калодзежы было няшмат: патануць нельга, ды і выскачыць – таксама.

Сядзіць ліса, сумуе. Ідзе казёл – разумная галава, ідзе, барадою трасе, рагамі матае; зазірнуў ад няма чаго рабіць у калодзеж, убачыў там лісу і пытаецца:

– Што ты там, лісачка, робіш?

– Адпачываю, галубок, – адказвае лісіца, – там, наверху, горача, дык я сюды спусцілася. Як жа тут добра! Вадзіцы халодненькай – колькі захочаш!

А казёл даўно піць хоча.

– Ці добрая вада? – пытаецца казёл.

– Выдатная, – адказвае лісіца. – Чыстая, халодная! Скачы сюды, калі хочаш; тут абодвум нам месца хопіць.

Скочыў здуру казёл, ледзь лісу не задавіў. А яна яму:

– Эх, барадаты дурань, і скокнуць не можаш – усю апырскаў.

Ускочыла ліса казлу на спіну, са спіны на рогі, ды і прэч з калодзежа. Ледзь было не прапаў казёл з голаду ў калодзежы: чуць яго адшукалі і за рогі выцягнулі.

Руская народная казка

КУРОЧКА-РЯБА

Жил дед, жила бабка. Была у них курочка Ряба. Нанесла курочка яичек полный подпечек. Собрала бабка яички в корзинку и поставила на полку.

Мышка бежала, хвостиком махнула, корзинка упала, яички разбились. Плачет дед, плачет бабка, курочка кудахчет, ворота скрипят, щепки летят, сороки трещат, гуси кричат, собаки лают.

Идет волк:

– Дедка, бабка, чего вы плачете?

– Как же нам не плакать? Была у нас курочка-рябка. Нанесла курочка яичек полный подпечек. Собрала бабка яички в корзинку и поставила на полку. Мышка бежала, хвостиком махнула, корзинка упала, яички разбились.

И волк завыл.

Идет медведь:

– Волк, чего воешь?

– Как же мне не выть? Жил дед, жила бабка. Была у них курочка-рябка. Нанесла курочка яичек полный подпечек. Собрала бабка яички в корзинку и поставила на полку. Мышка бежала, хвостиком махнула, корзинка упала, яички подрались. Плачет дед, плачет бабка, курочка кудахчет, ворота скрипят, щепки летят, сороки трещат, гуси кричат, собаки лают ... А я лаять не умею, вот и завыл.

Выслушал медведь сказку и оторвал себе хвост. Так с тех пор и живет с куцым хвостом.

Белорусская народная сказка

КУРАЧКА-РАБКА

Жыў дзед, жыла бабка. Была ў іх курачка Рабка. Нанесла курачка яечак поўны падпечак. Сабрала бабка яечкі ў кошык ды паставіла на паліцу.

Мышка бегла, хвосцікам махнула, кошык ўпаў, яечкі пабіліся. Плача дзед, плача бабка, курачка кудача, вароты скрыпяць, трэскі ляцяць, сарокі трашчаць, гусі крычаць, сабакі брэшуць.

Ідзе воўк:

– Дзед, баба, чаго вы плачаце?

– Як жа нам не плакаць? Была ў нас курачка Рабка. Нанесла курачка яечак поўны падпечак. Сабрала бабка яечкі ў кошык ды паставіла на паліцу. Мышка бегла, хвосцікам махнула, кошык ўпаў, яечкі пабіліся.

І воўк завяў.

Ідзе мядзведзь:

– Воўк, чаго выеш?

– Як жа мне не выць? Жыў дзед, жыла бабка. Была ў іх курачка-Рабка. Нанесла курачка яечак поўны падпечак. Сабрала бабка яечкі ў кошык ды паставіла на паліцу. Мышка бегла, хвосцікам махнула, кошык ўпаў, яечкі пабіліся. Плача дзед, плача бабка, курачка кудахча, вароты скрыпяць, трэскі ляцяць, сарокі трашчаць, гусі крычаць, сабакі брэшучь... А я брахаць не ўмею, дык і завуў.

Выслухаў мядзведзь казку і адарваў сабе хвост. З таго часу і жыве з куцым хвостом.

Беларуская народная казка

З М Е С Т

ПРАДМОВА	3
БИШКА	4
БШКА	5
ПОЖАРНЫЙ	6
ПАЖАРНЫ	7
ЛИС И МЫШОНОК	8
ЛІС І МЫШАНЯ	9
ЛИСА И ГУСИ	10
ЛІС І ГУСІ	11
ПЕТЯ-ПЕТУШОК	12
ПЕЦЯ-ПЕЎНІК	13
ЧТО ВЕЗЁШЬ?	14
ШТО ВЯЗЕШ?	15
ЛИСА ПАТРИКЕЕВНА	16
ЛІСА ПАТРЫКЕЕЎНА	17
ИГРАЮЩИЕ СОБАКИ	18
САБАКІ, ЯКІЯ ГУЛЯЮЦЬ	19
БАБА И ДВА СОЛДАТА	20
БАБА І ДВА САЛДАТЫ	21
БЕЛКА И ВОЛК	22
ВАВЁРКА І ВОЎК	23
ВОРОНА И РАК	24
ВАРОНА І РАК	25
ДЛИННАЯ ШЕЯ	26
ДОЎГАЯ ШЫЯ	27
ЗАЙЧИКИ	28
ЗАЙЧЫКІ	29
СКАЗКА О ПЕРВЫХ ЯГОДАХ	30
КАЗКА ПРА ПЕРШЫЯ ЯГАДЫ	31
ЗАЯЦ-ХВАСТА	32
ЗАЯЦ-ХВАЛЬКО	33
КОСТОЧКА	34
КОСТАЧКА	35
ЛИСА И КОЗЁЛ	36
ЛІСА І КАЗЁЛ	37
КУРОЧКА-РЯБА	38
КУРАЧКА-РАБКА	40

Вучэбнае выданне

ЧЫТАЕМ ПА-БЕЛАРУСКУ: КАЗКІ ДЛІА ЧЫТАННЯ

Практычныя матэрыялы

Складальнікі:

ДАНІЧ Аксана Уладзіміраўна

АРХІПАВА Наталля Канстанцінаўна

АЛЯКСЕЕВА Алеся Уладзіміраўна

Тэхнічны рэдактар

Г.У. Разбоева

Камп'ютарны дызайн

Л.Р. Жыгунова

Падпісана ў друк 20.10.2014. Фармат 60x84 1/8. Папера афсетная.
Ум. друк. арк. 4,88. Ул.-выд. друк. арк. 0,98. Тыраж 50 экз. Заказ 144.

Выдавец і паліграфічнае выкананне – установа адукацыі
“Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі ў якасці выдаўца,
вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў
№ 1/255 ад 31.03.2014 г.

Надрукавана на рызографе ўстанова адукацыі
“Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”.
210038, г. Віцебск, Маскоўскі праспект, 33.